

Bedachtzaam, geen man van sweeping statements, maar wel met een visie op de balie: Jeroen Brouwer ziet niet zoveel in een afgedwongen klontering van kleine kantoren, en in audits alleen voor de sociale advocatuur. Hij meent dat stagiaires van commerciële kantoren zouden kunnen worden gedetacheerd op toevoegingskantoren. En hij zou willen dat advocaten, zoals ze zich erop laten voorstaan dat ze de Grotius Academie hebben doorlopen, weer met trots deel uitmaken van de Orde.

Georg van Daal

redactielid

Lucien Wopereis

orde-redacteur

Waarom bent u deken geworden?

Er is geen sprake van blinde ambitie. Het dekenaat kwam min of meer toevallig op mijn weg toen Dries Fransen van de Putte, beoogd opvolger van Marek Guensberg, er door allerlei omstandigheden helaas van af moest zien.

Los van mijn eigen persoon denk ik dat het goed is dat de algemeen deken nu eens niet uit de Randstad, en niet van een groot kantoor afkomstig is. Het kan bijdragen aan het verkleinen van de kloof tussen de beroepsorganisatie en de achterban. De Orde bevindt zich op dit moment in nieuw vaarwater, in die zin dat het minder vanzelfsprekend is dat voorstellen van de Algemene Raad worden aanvaard. De beroepsgenoten zijn, net als consumenten, veel assertiever geworden. Kijk maar naar de recente geschiedenis rond de klachten- en geschillenregeling.

Overigens moeten we de verhalen over die kloof ook weer niet overdrijven. Anti-establishment gevoelens spelen soms inderdaad een rol, maar ik blijf werken vanuit de gedachte dat we ons moeten kunnen vinden in een gemeenschappelijk doel: het zorgen

‘De beroepsgenoten zijn

Brouwer: 'Specialistenverenigingen zouden vakprotocollen op kunnen stellen; een advocaat die dan veel meer tijd declareert heeft iets uit te leggen aan de cliënt' / Foto: Maarten Sprangh

veel assertiever geworden'

voor een goede en toegankelijke rechtsbedeling in Nederland.

Ik ben nuchter genoeg om mij niet te verliezen in al te ambitieuze plannen. Mijn eerste en belangrijke taak is dat de beroepsorganisatie op een goede wijze blijft draaien. Je moet ook op de winkel passen. Aan de horizon zie ik wel een wat hoger gelegen doel: het verduidelijken en versterken van de positie van de balie. Waar ik naartoe zou willen, is dat advocaten weer met trots deel uitmaken van de Orde. Je ziet dat meer bij de specialistenverenigingen: veel advocaten laten zich er voorstaan dat ze de Grotius Academie hebben doorlopen, of dat ze lid zijn van Insolad. Draagvlak is bij die verenigingen meestal geen enkel probleem. Daar zou de Orde veel van kunnen leren. Nu is er bij ons sprake van gedwongen winkelnering, maar toch. Ik put moed uit de Permanente Opleiding: die is vrij loyaal omarmd. Mensen vinden het leuk en belangrijk.

Uw voorganger pleitte voor een modernisering van het bestuursmodel van de Orde: van negentien arrondissementen terug naar vijf ressorten. Kunt u zich in dat pleidooi vinden?

Guensberg heeft daar, in termen van slagvaardig bestuur, goede argumenten voor aangedragen. Anderzijds moet je oog hebben voor mogelijke gevolgen voor de communicatie, door het verlies van korte lijnen. In zijn algemeenheid zie ik ook een risico: om het bestuursmodel aan te passen, moet de Advocatenwet worden opgebroken. Ik weet niet of dat in het huidige politieke klimaat zo verstandig is. Men zou aan de verleiding bloot kunnen staan om privileges van advocaten in te perken. Maar we moeten er zeker goed naar kijken, door te verkennen waar de knelpunten zitten, en die op te lossen.

De positie van de Orde staat niet alleen ter discussie binnen de balie, maar ook daarbuiten. Wat vindt u bijvoorbeeld van de kritiek van de hoogleraar Barendrecht dat de Orde te veel de gevestigde belangen van de advocatuur behartigt?

Ik kan me daar niet in vinden. Het vizier van de Orde staat gericht op het algemeen belang, en dat loopt heel lang parallel met de belangen van de advocatuur. Als hij het heeft over de tarieven: daar kunnen wij als Orde weinig aan doen. Een richttarief stuit al snel af op mededingingsrechtelijke problemen. Zijn pleidooi voor een aparte Autoriteit Juridische Markten spreekt mij ook helemaal niet aan: dat zijn we zelf.

Dat neemt niet weg dat het ongelooflijk slecht is als bij het publiek de perceptie postvast dat de advocatuur te duur en te weinig doorzichtig is. Dat gevaar ligt op de loer. Er ligt een verantwoordelijkheid bij de advocaten en kantoren om ervoor te zorgen dat de betaalbare toegang tot het recht en de transparantie toeneemt. Dat zijn absoluut kernopdrachten voor de komende jaren.

Bij het creëren van transparantie zie ik een rol weggelegd voor de specialistenverenigingen. Zij zouden bijvoorbeeld vakprotocollen op kunnen stellen. Daarin zou je kunnen beschrijven welke handelingen voor gangbare zaken nodig zijn, en hoeveel tijd daar gemiddeld mee gemoeid is. Denk bijvoorbeeld aan een echtscheidingsprocedure. Als een advocaat in zo'n zaak veel meer tijd declareert dan het gemiddelde, dan heeft hij iets uit te leggen aan de cliënt.

Hoe denkt u over verdergaande liberalisering van de juridische dienstverlening?

Ik vind dat je daarmee moet oppassen. Het mag niet zo zijn dat een *full range*-kantoor in Winschoten niet meer kan bestaan

omdat de lucratieve delen van de markt worden afgeroomd. Ik hecht zeer aan het concept van het vrije beroep en aan de vrije vestiging, maar we moeten het publieke belang waarborgen. Eventuele nieuwe aanbieders zullen onder de paraplu van de beroepsorganisatie moeten worden gebracht. Zij moeten de beroepsregels accepteren.

Over de toegang tot het recht: er zijn geluiden dat de advocatuur de vraag, die vrijkomt door de aanstaande invoering van het juridisch loket [zie de Actualiteiten, voor in dit nummer], helemaal niet aankan.

Ik denk dat dat meevalt. Het gaat wel om enkele duizenden toevoegingen per jaar, maar dat zijn vooral korte advieszaken. Dat moet toch op te vangen zijn. Het zou echter goed zijn als er bij de invoering van het juridisch loket meer maatwerk wordt geleverd. In Amsterdam is de situatie met de bureaus een heel andere dan elders. Men zou mijns inziens meer rekening kunnen en moeten houden met de lokale omstandigheden.

In zijn algemeenheid is de instroom in de sociale advocatuur wel een punt van zorg. De sociale advocatuur zou weer meer aanzien moeten krijgen, ook in termen van het vergoedingenniveau. Men moet erkennen dat het specialisten zijn. Dédain over de sociale advocatuur is misplaatst. Alle kantoren zullen een bijdrage moeten leveren om de vraag aan de onderkant van de markt op te vangen. Dat moet binnen de beroepsgroep een automatisme zijn. Je komt er niet door als groot kantoor je bibliotheek beschikbaar te stellen aan sociaal advocaten.

Er zou nagedacht kunnen worden over een raio-achtig systeem. Je kunt de sociale markt weliswaar niet naar de grotere commerciële aanbieders brengen, maar je zou

Een richttarief stuit af op mededingingsrechtelijke problemen en een nieuwe 'Autoriteit Juridische Markten'? – dat zijn we zelf

wel kunnen proberen een systeem uit te werken waarbij de stagiaires van strikt commerciële kantoren voor een korte periode worden gedetacheerd op een kantoor dat wél toegevoegde zaken in de procespraktijk behandelt. En omgekeerd zou een sociaal advocaat ook heel veel kunnen leren bij een groot commercieel kantoor.

Er wordt in het circuit van de toevoegingen veel geklaagd over de bureaucrativering.

We moeten niet te veel in dat beeld blijven hangen. *Repeat players* hoor je er eigenlijk niet zoveel meer over. Er is ook al veel in de steigers gezet, denk bijvoorbeeld aan het Vivalt-project. Maar het kan natuurlijk beter. Voor de toekomst denk ik dat het goed zou zijn als de toevoegingen systematischer zouden plaatsvinden, bijvoorbeeld door het toedelen van meerdere toevoegingen in één keer. De administratieve rompslomp zou dan sterk kunnen afnemen.

U bent zelf afkomstig van een relatief klein kantoor. Hoe denkt u de hooggespannen verwachtingen van uw collega's van andere kleine kantoren waar te kunnen maken?

We moeten elkaar, dat wil zeggen Orde en achterban, met wederzijds respect bejegenen. De Orde dient zoveel mogelijk weg te blijven van dwang, maar daar staat tegenover dat eenmanskantoren zich moeten houden aan bestaande beroepsregels. Dat is het wisselgeld. Er is op dat punt geen plaats voor klagerigheid. Zoiets als de derdengeldenregeling: je ontkomt er als beroepsgroep eenvoudigweg niet aan om dat fatsoenlijk te regelen.

Guensberg pleitte op de jaarvergadering voor 'klontering' van kleine kantoren, om zo de kwaliteit te verhogen.

Ik twijfel aan de haalbaarheid van die suggestie. In Rotterdam heb je het kleinekantorenoverleg, en dat werkt daar prima. Op zich juich ik dergelijke overlegstructuren

Jeroen Brouwer is 45 jaar. Hij woont met zijn vrouw en twee dochters (9 en 10 jaar oud) in Apeldoorn. Jeroen Brouwer, afkomstig uit Laren, studeerde van 1977 tot 1982 rechten in Rotterdam en werkte tijdens zijn studie in een rechtswinkel in een oude wijk van de havenstad, een wijk met in die tijd veel sociale ellende.

Samen met zijn vriend Lex Cornelisse speurde hij na zijn afstuderen naar 'witte vlekken' op de kaart van de sociale rechtshulp. Het werd Apeldoorn. Dat ging niet zonder slag of stoot. De bestaande advocatenkantoren in de provinciestad verzetten zich uit concurrentieoverwegingen tegen de komst van het advocatencollectief, die 'aan het infuus zouden liggen van de bureaus voor rechtshulp'. Na een periode van invechten, werden ze geaccepteerd. Zijn kantoor groeide gestaag; nu werken er acht advocaten.

Onlangs werd afscheid genomen van het jarenzestig-predikaat 'advokatenkollektief'. Het kantoor heet nu B&C Advocaten, en bedient zowel particuliere als commerciële cliënten.

De Ordecarrière van Brouwer begon in 1989, toen hij zitting nam in het College van Afgevaardigden. Enkele jaren later werd hij gevraagd voor de Raad van Toezicht. In 1996 werd hij deken in het arrondissement Zutphen, en aansluitend nam hij zitting in de Algemene Raad.

ook toe, maar ik zie het in uitgestrekte gebieden als Zuid-Drente of Alkmaar nog niet zo snel van de grond komen. Als er al sprake is van klontering van kleine kantoren, dan zal het een natuurlijk proces moeten zijn. Ik zal het vanuit de Orde niet afdwingen.

Ik ben overigens wel van mening dat de kwaliteitscontroles, de audits, eigenlijk over de gehele linie van de advocatuur zou moeten plaatsvinden. Met name daar waar rechtshulp wordt gegeven aan particulieren, want daar werkt de markt het minst. Het is raar om alleen het toevoegingscircuit met een kwaliteitscontrole te belasten. Wel moeten we toe naar een gedifferentieerde invulling van de audits: een kantoor als De Brauw of Stibbe zal, vergeleken met een eenmanskantoor, met een andere techniek beoordeeld moeten worden.

Loopt de Orde niet te veel aan de leiband van de rijksoverheid? De audits lijken toch een beetje afdwongen.

Ik vind dat we stevig staan in de verhouding met het ministerie van Justitie. We kennen elkaar goed, het is vertrouwd. De relatie met het ministerie van Financiën is sinds de aanslagen in New York een ander verhaal, maar ook daar heeft mijn voorganger in het kader van de Wet Melding Ongebruikelijke Transacties inmiddels al veel werk verricht.

In zijn algemeenheid denk ik dat we wat meer contacten moeten leggen met het par-

lement, en via die flank meer steun voor onze positie moeten verwerven. Lobbyen dus. Ook denk ik dat we ons iets actiever moeten opstellen met de wetgevingsadviezen. Niet alleen het advies inleveren, maar ook nog meer aan *after sales* doen.

Wat is er de afgelopen twintig jaar in uw visie veranderd in de advocatuur?

Wat vooral in het oog springt is de internationalisering. Daarmee doel ik niet zozeer op de komst van buitenlandse advocatenkantoren naar Nederland, als wel op de enorme groei van de internationale regelgeving, vooral uit Europa. We werken in Europees verband op steeds meer terreinen samen, ook in de advocatuur. Een gevolg zou kunnen zijn dat nationale beroepsorganisaties eroderen. Dat kan heel snel gaan.

Marc Loth, hoogleraar rechtstheorie, hield onlangs een pleidooi voor het dynamiseren van de beroeps-ethiek. Niet: alles wat niet verboden is mag, maar een benadering die de beroepsidealiteit van de advocatuur in het licht van de eisen van de tijd plaatst [zie nr. 2003-1]. Wat vindt u van zijn pleidooi?

Ik vond het een erg goed artikel. Een advocaat is weliswaar geen *officer of the court*, en moet dat ook vooral niet worden, maar dat ontslaat hem niet van morele afwegingen. Samengevat in drie c's: *craft, compensation* en *moral concern*, waarbij ik de toegenomen waarschijnlijkheid tot het recht vat onder het kopje *moral concern*. Maar zoals gezegd: dit is een zaak van advocaten zelf. De Orde kan dat in haar eentje niet regelen of afdwingen, daar hebben we de 12.000 beroepsgenoten voor nodig. Wat dat betreft zou ik willen zeggen: niet zozeer ik, maar ú bent de Orde. ●

Stagiaires van commerciële kantoren kunnen worden gedetacheerd op een kantoor met toevoegingen; een sociaal advocaat kan veel leren op een commercieel kantoor